

"Откако ние го предадовме оружјето, преживеаните фашисти дојдоа на власт и почнаа масовно да нè бркаат, да нè тепаат, да нè затвораат. Имаше голем терор. Партизаните почнаа повторно да се организираат, а јас станав секретар на партијата во моето село", вели Ѓорѓи Танулевски.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

"ВО 1948 ГОДИНА ПОВЕЌЕ ОД ЕДЕН МЕСЕЦ ИМАЛО ОФАНЗИВА НА КАЈМАКЧАЛАН", ВЕЛИ ЃОРЃИ ТАНУЛЕВСКИ

УЧЕСТВУВАВ ВО САБОТЕРСКИТЕ АКЦИИ ПРОТИВ ФАШИСТИТЕ

Ѓорѓи Танулевски е роден во 1922 година во село Асарбегово, Ениџе Вардар. Потекнува од земјоделско семејство. Во родното село завршил основно шестгодишно училиште. За детските години, како што вели самиот, не може ништо да каже зашто по смртта на татко му и на дедо му, тој на 13-годишна возраст станал глава на семејството. Минале многу тешки години. Во Грчко-италијанската војна во 1940 година не учествувал бидејќи не бил полнолетен, но како младинец им помагал на партизаните.

"По капитулацијата на Грција кога дојдоа германските фашисти, условите за живот беа многу тешки. Ни зедаа сè што имавме собрано од земјоделството, а исто така, и добитокот. Имав вујко, брат на мајка ми, кој беше комунист. Во 1935 година тој беше во затвор, но многу ми зборуваше за партизаните. Кога дојде окупацијата и кај нас почнаа да се формираат партизански организации. Во една од нив јас се приклучив меѓу првите, бидејќи бев во најтешка ситуација. Се организиравме во партијата. Со оглед на тоа дека беше безвластие и секаде

се вршеа ограбувања, ние моравме да ги чуваме имотите на селаните. На крај петнаесеттина лица од нашето и од околните села доброволно стапивме во редовите на ЕЛАС. Сепак, најмногу имаше од нашиот крај. Во ЕЛАС, во рамките на нашата 30. бригада, имаше независна чета - саботерска. Англичани ни држеа предавања за да се запознаеме со мините, да научиме да ракуваме со динамитот. Уривавме мостови, миниравме пруги. Учествував во сите борби", се потсетува Танулевски на тоа време.

Тој раскажува и дека за време на ЕЛАС се воделе борби кај рудникот, кој се наоѓал на источниот дел на Пајак Планина. Се бореле и во Ѓуменџа, селото Виштица, а сепак го истакнува нападот врз Италијанците, кај Треблица, кога го нападнале возот од Лерин за Агра, при што заробиле околу 200 Италијанци. При нападот на Ениџе Вардар, на 14 септември 1944 година бил ранет. Во октомври завршиле борбите, а по ослободувањето на Грција од окупаторот, како ранет го однеле на лекување во Солун, каде останал до крајот на годината. Во тој период Англичаните не им дозволу-

вале на партизаните да влезат во Атина. Се воделе борби повеќе од еден месец. Неговата бригада сакала да пружи помош, но не пристигнала на соодветното место. Следувал договорот Варкиза, според кој требало оружјето да биде предадено, а со тоа да се формира привремена влада.

"Меѓутоа - додава нашиот соговорник - откако го предадовме оружјето, преживеаните фашисти дојдоа на власт и почнаа масовно да нè бркаат, да нè тепаат, да нè затвораат. Имаше голем терор. Партизаните почнаа повторно да се организираат, а јас станав секретар на партијата во моето село. Организиравме протести. На непријателот тоа не му одговараше, па реши да нè ликвидира".

При една таква акција, благодарение на тоа што во тој момент не бил дома, овој борец успеал да се спаси. Потоа во 1945 година заминал на Пајак Планина. Таму останал многу време, а како ранет дошол во Скопје. Во јуни 1946 година преку Гевгелија се вратил на Пајак Планина и тука го формирале одредот НОФ. Дејствувале сами, биле околу 30 луѓе.

КАТА ВОЈНА ВО ГРЦИЈА: ЃОРЃИ ТАНУЛЕВСКИ

им ги предал на монархофашистите. Претходно имало несогласување меѓу раководните лица за префрлање на ранетите. Но, сепак успеале во целта.

"Нè однесоа во болница. Таму останав подолго време. Всушност, во 1948 три пати бев ранет. Но, и додека бев во болница учествував во саботерските акции. Во 1948 година се водеа борби за Грамос, нашата бригада успеа да обезбеди 3 тони динамит. Требаше да се урне патот меѓу Воден и Агра. Планот го направија, но не беа доволно обучени за тоа. Им помогнав и во таа акција", вели Танулевски.

Во 1948 година повеќе од еден месец имало офанзива на Кајмакчалан. Се префрлиле на Пајак Планина. Презеле голем материјал, минофрлачи, постигнувале успех во акциите од Кајмакчалан до границата. Но, нашиот соговорник добил напад на слепо црево и на крајот на 1948 година па до почетокот на 1949 година бил во Катланово. Седумнаесет дена по извршената операција преку Битола повторно се вратил на Кајмакчалан. Во април се одржал Вториот конгрес во Нивици.

"Во 1949 година ги нападнавме Бааница, Корнишево, Петричко. Заминавме за Вичо, а оттаму ме вратија на Кајмакчалан. Таму почнаа офанзивите и непријателот нè притисна до границата. По наредба поминав на Пајак Планина за да одиме на Каракамен Планина, но таму не заминавме. Два-три дена водевме борби и влеговме во Југославија. Тоа беше во август 1949 година. Од Гевгелија заминав за Матка во Скопје. На 28 август таму нè посетија од АФЖ. Подоцна се вработив во Комисијата за државна контрола-инспектор на трудот. Претходно, како командир на бригада, во Загреб учествував во изградбата на студентскиот град. Во 1987 година се пензионирав како инспектор на трудот од Општина Центар. Како член на државна делегација помогнав многу деца кои беа сместени по домовите да останат во Југославија, во Македонија", потенцира Танулевски.

Во 1946 година се споиле со ДАГ. Потоа ја формирале првата чета за саботеридиверзантска чета. Во рамките на ДАГ во 1946-1947 година постигнале големи успеси во реонот на Фуштени. Таму цела седмица водеа борби со непријателот, кој прв пат употребил авиони, меѓутоа партизаните успеале да издржат и да им запленаат многу воен материјал на фашистите. Извршиле напад на селото Костољуби. Ги зазеле сите села, освен градовите. Имале наредба да пукаат во секој кој ќе отвори оган кон нив. Воделе борби и во селото Мандалево, Гуменце. Во 1947 година партизаните држеле половина територија од Грција, освен градовите. Подоцна Танулевски станал командир на чета и заминал на Каракамен Планина. Таму учествувал во нападите на Негуш, селото Јанчишта, имале големи диверзии на железничката пруга кај Мухарем Хан. Според неговото кажување, во 1948 година на Каракамен било донесено многу оружје.

"Ни донесоа 3-4 топови за да го нападнеме Негуш. Дваесетилјадна војска од сите страни нè обиколи и успеаја да ни ги фатат топовите. За таа офанзива јас со мојата чета бев на определено место - Горно Грамадико, каде водевме

борба гради в гради. Бев на многу ниско ниво и два дена се борев со нив додека дојдов до нашите. На крај ни отворија широк фронт - 30 метри, па успеав да дојдам до нашите. На Каракамен Планина станавме баталјон од две чети саботери. Отидов да го побарам командантот Костаки од Солун. Откако го најдов, разговараме, но една граната падна меѓу нас и го распарчи, а мене мерани во ногата. Еден друг командант од Карагова, чие цело семејство беше во партизани (3 ќерки, син и жена), претходно ми ги остави ќerkите Атина и Софија на одговорност. Кога се вратив назад кај моите борци, девојките преврзуваа еден партизан и се шегуваа со мене зашто дојдов ранет. Во тој момент два авиона прелетаа над нас, при што една од девојките беше ранета. Ечеше Каракамен Планина од нејзиниот пискот. Сите ранети се искачивме на врвот на планината".

Танулевски потенцира дека од Каракамен Планина требало да бидат префрлени на Кајмакчалан, при што морале да го поминат патот од Лерин за Воден, кој бил опколен од монархофашистите. Еден од соборците отишол да види дали ќе можат да го минат патот и

(Серијата "Сеќавања" се реализира во соработка со Ташко Јованов)

ИСПРАТИ СМС **КУПИ ГО ВИСТИНСКИОТ ПОДАРОК**

1. На 075 14 14 42 испрати СМС со содржина*: **POD 075XXXXXX** каде што XXXXXX е бројот на твојата сакана личност.
2. Таа ќе добие анонимна порака со прашање - што би сакала да добие за подарок.
3. Почекај го нејзиниот одговор, а потоа „изненади“ ја со вистинскиот подарок!

СМС ПОДАРОК услугата чини 20 ДЕН. + 18% ДДВ
*со празно место, како во примерот

ИСПРАТИ СМС НА
075 14 14 42
20 ДЕН. + 18% ДДВ

СОНОВНИК

За толкување на твојот сон испрати СМС порака со следната содржина*: **SON** поим
Толкувачето го добиваш веднаш
*со празно место како во примерот